

naam **Linda Jongsma**
leeftijd **39**
woonplaats **Oudehorne (Friesland)**
partner **Bertina Brouwer (43)**
bedrijf **samen met vader Fedde, oom
Hans en neef Arjen 600 melkkoeien
op 2 locaties, 300 stuks jongvee op
jongveelocatie en 310 ha land**

xx

‘Ver van huis leerde ik mijn eigen weg volgen’

De passie voor het vak zat er levenslang in en de basis om boer te worden was in Friesland aanwezig. Toch moest Linda Jongasma eerst naar de andere kant van de wereld reizen en tien jaar boeren in ‘the middle of nowhere’ om de ruimte te voelen om thuis het bedrijf over te nemen.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Ze herinnert zich niets anders. Linda Jongasma was een buitenmeisje. Altijd in het land of tussen de koeien in de stal op het melkveebedrijf in Oudehorne, dat haar vader samen met zijn vier broers runde. Dus ging ze naar de middelbare landbouwschool, werkte bij boeren in de buurt en hielp thuis mee. ‘Ja, met 400 koeien was er op het familiebedrijf economisch best een toekomst voor mij’, bevestigt ze. ‘Maar als er al eens gesproken werd over bedrijfsopvolging, dan ging het over mijn neven. Maar die bleken er eigenlijk helemaal niet zo veel voor te voelen ... Dat ik wel interesse had, kwam simpelweg nooit ter sprake’.

Naar het einde van de wereld

Achttien jaar was Linda toen ze via via in contact kwam met een melkveehouder in Nieuw-Zeeland. Hij was op zoek naar een herdmanager voor een bedrijf met 500 koeien. ‘Het leek me een mooi avontuur’, herinnert de boerendochter zich. ‘Mijn vriendin Bertina en ik kenden elkaar nog maar net, maar ze besloot spontaan met me mee te gaan. Ze was opgeleid als kok en daarin was daar ook vast werk te vinden, redeneerden we.’

Van werken in de horeca zou het voor Bertina nooit komen. ‘Op het melkveebedrijf was voor haar genoeg te doen’, vertelt Linda. ‘Ze kreeg er zelfs plezier in en toen de eigenaar dat doorkreeg, bood hij ook haar een baan aan. Uiteindelijk volgde Bertina in Nieuw-Zeeland nog enkele agrarische cursussen.’

Twee jaar ‘twelve days on, two days off’ zou het avontuur voor het Nederlandse koppel aan het andere eind van de wereld duren. ‘Nieuw-Zeeland is een prachtig land, waar de agrarische sector nog echt wordt gewaardeerd. Het is er heerlijk boeren, de mensen zijn relaxed en vriendelijk en in de Nieuw-Zeelandse melkveehouderij is werk in overvloed met ook kansen om zelf te starten’, verklaart Linda. ‘Maar helemaal aarden konden we er niet. Het was te ver weg van familie en vrienden. Na twee jaar wilden we terug, weer dichterbij huis wonen.’

Ze oriënteerden zich op het oosten van Duitsland, waar genoeg werk was voor Nederlanders met koeienkennis. ‘Het kale landschap, de kille betonnen gebouwen ... We hadden er niet het goede gevoel bij’, herinnert Linda zich.

Respect voor ‘kvinnor’

Terug in Nederland viel Linda’s oog op een advertentie in een vakblad. Een melkveehouder in Zweden zocht een bedrijfsleider voor een boerderij met zo’n 300 koeien.

‘We waren nooit in Zweden geweest, maar het land sprak ons direct aan’, vertelt ze. Natuurlijk kreeg ze de baan. ‘De eigenaar van het bedrijf was meer loonwerker dan koeienboer en was hele dagen met de trekker op pad. De verzorging van het vee liet hij over aan buitenlandse medewerkers. Maar die waren drukker met de drank dan met de dieren. De melkproductie was dan ook dramatisch slecht, het celgetal meer dan 500.000’, schetst ze de situatie die ze aantrof. ‘Ik adviseerde de eigenaar om al zijn personeel, op één goede kracht na, te ontslaan en op zoek te gaan naar nieuwe mensen. Na een jaar hadden we het bedrijf weer aardig op de rit.’

Linda en Bertina zouden drie jaar op dit bedrijf blijven werken. De voertaal was er Engels en ze leerden nauwelijks Zweeds. Omdat het stel van plan was om zich in Zweden te vestigen, besloten ze uit te kijken naar ander werk en een taal cursus te volgen. Samen werkten ze nog een jaar bij een andere boer om daarna de sprong te wagen naar een eigen bedrijf.

‘Dat ik wel interesse had in het bedrijf kwam simpelweg nooit ter sprake’

‘Veel geld hadden we niet, een modern bedrijf kopen zat er niet in. We konden net een verouderde boerderij betalen met 60 hectare land en een grupstal voor 75 koeien. De dieren lagen op de kale beton en ook aan het land moest veel gebeuren’, beschrijft Linda de start op het eerste eigen bedrijf.

Vanwege de grote afstanden tussen de bedrijven kent Zweden geen infrastructuur voor de melkveehouderij zoals Nederland. Loonwerkers zijn er niet veel, en op een servicemonteur kun je lang wachten. ‘We waren veelal op onszelf aangewezen. En op een bedrijf met achterstallig onderhoud gaat er nog wel eens iets kapot’, vertelt Linda. Het was een harde leerschool. Maar evengoed lukte het om de productie op te voeren tot 30 liter per koe.

‘Of het nog een issue was dat twee vrouwen samen het bedrijf runden? Ik heb daar nooit iets van gemerkt. Maar je hoort natuurlijk niet wat je niet hoort’, verklaart Linda met een glimlach. ‘Maar ik geloof het niet. Onze oudere burens in Zweden spraken juist met respect over de twee “kvinnor” die ze al het zware werk op de boerderij zagen doen’, vertelt ze. ‘Ze zagen dat we hard werkten en het vak in de vingers hadden. Toen een van hen stopte, bood hij ons zelfs zijn grond in bruikleen aan.’

Aanbod geen bierpraat

Als Linda in 2017 voor even terug is in Friesland, drinkt ze op een avond samen met haar vader en andere familieleden nog een biertje. ‘We kregen het over het bedrijf van de buurman dat te koop kwam. Een prachtige locatie met 110 hectare huiskavel, grenzend aan het ouderlijk bedrijf, en een ruime nieuwe stal. Ook de beste veestapel van 230 koeien kon worden overgenomen. Tot mijn verbazing hoorde ik mijn vader opperen dat dit misschien een kans zou zijn voor mij’, herinnert Linda zich nog heel goed.

‘Ik nam de opmerking eerst niet zo serieus, dacht dat het bierpraat was. Maar toen hij er later op terugkwam, waren Bertina en ik het snel met elkaar eens. Eigenlijk keken we in Zweden al uit naar een minder bewerkelijk bedrijf met een ligboxenstal. Maar we realiseerden ons ook dat we met het zetten van deze stap min of meer definitief de keuze maakten om daar te blijven.’

‘We hadden het in Zweden best goed naar ons zin. Maar we misten wel een sociaal leven. En samen een weekje terug naar Nederland was er niet bij’, verklaart Linda de keuze om het land te verlaten. Bovendien ging de gezondheid van Bertina langzaam zover achteruit dat ze uiteindelijk met spoed moest worden opgenomen in een ziekenhuis. ‘Lang was onduidelijk wat haar mankeerde tot we er zelf door te googelen achterkwamen dat ze lijdt aan een zeldzame auto-immuunziekte. Deze is met medicijnen goed te beheersen, maar het betekent wel dat ze er rekening mee zal moeten houden dat ze wat minder energie heeft’, legt Linda uit.

Vrouw met vakmanschap

Het is juni 2023. Linda – lang haar, baseballpet en shirt met BBB-logo – is net van de trekker gestapt en Bertina heeft het maaien van haar overgenomen.

Aan de keukentafel van de boerderij in Oudehorne doet ze nuchter haar bewogen levensverhaal. In de stal wijst ze op een van de acht honderdtonners in het koppel. Ze vertelt met trots dat de koeien nu gemiddeld 33 liter produceren en dat het vervangingspercentage rond de 20 procent ligt. Ze deelt met passie haar eigen visie op fokkerij, gebaseerd op het maken van paringen met aAa-codes en gebruikmakend van de sterke eigenschappen van meerdere rassen; ja, ook Zweeds roodbont. Hier is een vrouw met vakmanschap aan het werk.

Van de vijf broers Jongsma zijn er inmiddels drie afgezwaaid. Als haar vader Fedde en oom Hans aan hun pensioen toe zijn, zal Linda het bedrijf voortzetten met haar dertien jaar jongere neef Arjen. Ook Bertina, Arjens broer Jurjen en zzp'er Leon Huisman zijn vaste waarden in het bedrijf. Ze willen blijven melken op twee locaties, maar verder zo veel mogelijk samen doen. Zo hebben ze de mechanisatie om vrijwel al het landwerk op de 270 hectare grasland en 40 hectare maisland in eigen beheer uit te voeren.

Kopzorgen heeft Linda over de politiek en de zaken die ze regelt voor het bedrijf. Maar ze geniet van het werken met de dieren, de variatie in werkzaamheden en de natuur om haar heen.

'Koeien melken in het buitenland heeft me veel geleerd over het vak. En door te werken voor verschillende boeren heb ik ervaren hoe je als werknemer behandeld wilt worden', kijkt Linda terug. 'Maar ik heb ver van huis vooral geleerd om me niet te veel meer aan te trekken van wat de omgeving van me verwacht. Ik leerde daar mijn eigen weg te volgen.' |

'Onze Zweedse burens
zagen dat we hard werkten
**en dat we het vak in
de vingers hadden'**